

Revščina zaposlenih v EU

Uvod

Revni zaposleni so številčna skupina v skupnih statističnih podatkih o revščini, pri čemer se ocenjuje, da zajemajo kar 10 % evropskih delavcev. To poročilo obravnava revščino zaposlenih v Evropski uniji in se navezuje na izsledke prejšnjega poročila Eurofounda na to temo, objavljenega leta 2010. V njem je predstavljeno, kako se je revščina zaposlenih razvijala po razmahu finančne krize leta 2008, in sicer na podlagi analize najnovejših statističnih podatkov Evropske unije o dohodku in življenjskih razmerah (EU-SILC). Razširjenost revščine zaposlenih so proučevali že v preteklosti, vendar je malo znanega o tem, kaj pomeni biti eden od pripadnikov te skupine. V tem poročilu so predstavljene socialne posledice revščine zaposlenih z opisi stopnje blaginje in življenjskih razmer revnih zaposlenih. Poleg tega so proučeni različni ukrepi, ki so jih vlade sprejele za preprečevanje ali ublažitev revščine zaposlenih, zlasti posredni ukrepi, ki izboljšujejo življenjski standard revnih zaposlenih. V primerjavi z neposrednimi ukrepi za povečanje dohodkov, kot so minimalne plače in socialni transferji, ti posredni ukrepi niso bili deležni preveč pozornosti na političnem področju.

Ozadje politike

Preprečevanje revščine zaposlenih je treba razumeti kot del splošnega cilja zmanjševanja revščine v EU. V strategiji Evropa 2020 so brezposelni opredeljeni kot še posebej izpostavljeni tveganju revščine. Vendar omogočanje zaposlitve ne zadošča vedno, da bi se ti ljudje rešili revščine. Že pred začetkom finančne krize leta 2008 so bili številni evropski delavci revni. Od takrat se razlike med stopnjami revščine zaposlenih po državah članicah čedalje bolj povečujejo. Te razlike zahtevajo pozornost politike ob upoštevanju zaveze EU za ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo, vključujučo rast ter naraščajočo gospodarsko konvergenco držav članic. Priporočilo Evropske komisije iz leta 2017 o evropskem stebru socialnih pravic izrecno priznava potrebo po politikah in ukrepih za boj proti revščini zaposlenih.

Ključne ugotovitve

- Čeprav je težko jasno razločiti trende, obstaja povezava med povečanjem števila nestandardnih oblik zaposlitve v številnih državah in povečevanjem deleža Evropejcev, ki so kljub zaposlitvi ogroženi zaradi revščine.
- Revni zaposleni imajo veliko več socialnih težav kot prebivalstvo kot celota: revščina zaposlenih je povezana z nižjimi ravnimi subjektivne in duševne blaginje, stanovanjskimi težavami, slabšimi odnosi z drugimi ljudmi in občutkom socialne izključenosti. Ta ugotovitev kaže na to, kako pomembno je tej skupini nameniti posebno pozornost in bolje dokumentirati socialni položaj ljudi, izpostavljenih tveganju revščine.
- Večina držav članic revščine zaposlenih ne obravnava posebej in primeri iz tega poročila kažejo, da so vlade in socialni partnerji k tej problematiki pristopili z razpravami o revščini na splošno, s posebnim poudarkom na ukrepih za zaposlovanje ljudi. Zato je politik, izrecno namenjenih varovanju ali izboljšanju položaja revnih zaposlenih, malo.
- Čeprav je ustrezna minimalna plača temeljni steber vsakega modela socialnega varstva revnega zaposlenega, je jasno, da bi morala biti pozornost politike bolj namenjena minimalnemu dohodku gospodinjstva, ki natančneje prikazuje položaj številnih revnih zaposlenih.
- Ena izmed prednosti ukrepov, ki posredno izboljšujejo življenjski standard revnih zaposlenih, je pomoč tem gospodinjstvom, ne da bi bili nujno usmerjeni samo nanje. Na žalost je to lahko tudi velika pomanjkljivost, saj obstaja tveganje, da ti ukrepi ne dosežejo revnih zaposlenih. Ob tem je treba dodatno proučiti vpliv posrednih ukrepov kot orodja za preprečevanje revščine zaposlenih.

Smernice politike

- Povečanje revščine zaposlenih med finančno krizo je imelo velik socialni vpliv in ni le statistično vprašanje. Revščina zaposlenih je v vsej Evropi velika težava, ki od vlad in socialnih partnerjev zahteva posebno pozornost politike.
- V večini držav članic je poudarek na zaposlovanju ljudi. Čeprav to, da je posameznik zaposlen, navadno izboljša njegov položaj, pa samo po sebi ne rešuje revščine zaposlenih. Dejansko lahko osredotočenost na zaposlovanje poveča revščino zaposlenih, če pozornost ni namenjena dohodkom teh delavcev in gospodinjstev, v katerih živijo.
- Izpostavljenost tveganju revščine se je med delavci z nestandardno obliko zaposlitve v času recesije povečala. Pomembno je, da se razvoj revščine med temi zaposlenimi in v njihovih gospodinjstvih skrbno spremlja, da bi lahko bolje ocenili njihove potrebe in tveganja, s katerimi se spopadajo. Ti zaposleni bi morali imeti enake pravice in dostop do socialnega varstva, kot jih imajo delavci, zaposleni po običajnih pogodbah.
- Ob upoštevanju tveganja revščine, ki so mu ti delavci izpostavljeni v obdobjih brezposelnosti, so potrebni ukrepi za lajšanje menjave zaposlitve in za zagotavljanje finančne podpore v času med dvema zaposlitvama.
- Države članice bi lahko izkušnje črpale iz politik za pomoč še posebej ranljivi skupini delavcev, ki delajo s skrajšanim delovnim časom zaradi nuje in ne po svoji izbiri (neprostovoljno delo s skrajšanim delovnim časom).
- Ker lahko gospodinjstva zaradi bremena stanovanjskih stroškov in stroškov otroškega varstva zaidejo v revščino, je treba to upoštevati pri ugotavljanju revščine zaposlenih. V Združenem kraljestvu na primer so stanovanjski stroški vključeni v standardne kazalnike družbenega poročanja, podatki pa so izračunani tako z upoštevanjem stanovanjskih stroškov kot tudi brez njihovega upoštevanja.
- Da bi bilo otroško varstvo učinkovito orodje v boju proti revščini zaposlenih, mora doseči ciljno skupino, in sicer delavce z majhnimi otroki v gospodinjstvih z nižjimi ravnimi delovne intenzivnosti in manj stabilnimi zaposlitvami, povezanimi z nižjimi zaslužki.
- Drug pomemben dejavnik, ki ga je treva upoštevati, je vpliv izobrazbe. Zaradi čedalje večje težnje k visokokvalificiranim delovnim mestom je treba vlagati v vseživljenjsko učenje, da bi ljudem pomagali najti bolje plačane zaposlitve in dolgoročno zmanjšali revščino zaposlenih v Evropi.
- Da bi bolje razumeli učinkovitost posrednih ukrepov, ki lahko pomagajo odpravljati revščino zaposlenih, je potrebnih več vrednotenj politike.
- Glede na to, da je revščino zaposlenih težko opredeliti in meriti, je težko razumeti razlike v razvoju med različnimi skupinami delavcev in med državami, zlasti v času hitrih gospodarskih sprememb. Ustaljeni pragovi revščine ali merila materialnega pomanjkanja lahko zagotovijo preprostejši pristop za primerjavo trendov revščine zaposlenih skozi čas.

Dodatne informacije

Poročilo z naslovom *In-work poverty in the EU* (Revščina zaposlenih v EU) je na voljo na naslovu www.eurofound.europa.eu/publications.

Za dodatne informacije se obrnite na vodjo raziskav Daphne Ahrendt na e-naslovu dap@eurofound.europa.eu.